

Svieta pabonga

(aple XXI-uoję omžiaus jaunuomenė)

Nuors tebova tik onterninks, dešimtuokā par pamuokas nikāp nebgalieję spakainė nosiedietė.

– Rapuolā, a bėngsi to vėina karta sokinietėis ėr trukintė Duonata?! – nervuojies lietuviu kalbuos muokītuoję.

Bet nepraejos ni puorā mėnoto, Rapuols apėntās atsėsokės vedė ruoda so Liusė ėr Juonio.

– Nenuori geroujo – nerėk! – nebėstoriejė muokītuoję. – Rapuolā, sosėkrauk kningas i koprenė ėr ėšėk ėš klasės!

Rapuols nimaž nespuorijuos – padėrba tėp, kap muokītuoję ėr lėipė. Bet tas nemačėjė – par kėtas pamuokas ons ėr viel negalieję atsėdietė muokslams. Ǝr kāp galies – jug perničiuo anuo gėmėma dėina!.. Vo kamė anou pruovītė, dā nebova radės. Tad ėr tėravuos par pamuokas – a kas nežėna kuokė pirti, katra ont nedielės gala būtom tošti. Bet kamė to žmuogau kou berasi, tik priš kelės dėinas pradiejės gėdautė!.. Tuokio poikio čieso – ka suodnams dā nesoklestiejos, saulė jau žemė ritiniejės – vėsė tik pruovėj veselės, varda dėinas... Krietniuos pėrtėis ni so žioborio toštios perničiuo ar sobatuo nerasi! Bet, kāp tonkė rokou Rapuola soula draugs Duonats, koriuo velnė ėiškuotė tuo, kuo negal gautė – geriau gruobtė, kas Ǝr artiau ėr zgrebniau notverams. Priš pat šeštoujė pamuoka Rapuols mobėliuojė tilipuona „televizuoriou“ parskaitė: „Aš vuožuoj, ka mona diedė ožlėstom sava kuolektīvini suodna. Tėisa, baseina tən nier... Bet vės šės tas“. Ǝr nošvėta vaikis kap lita radės!.. Vo Praniou ėš devintuos „b“ klasės tujau pat atrašė: „Geriau ni būtė negal! Šivakara paprašėk tuo sava diedės raktu no nomalė – rītuo po pamuokū, novažiousiau apveizietė, kap tən vėskas atruoda“. Kap ėr bova sorokavosio, sereduo, po šešiū pamuokū, Rapuols sosėtėka so Pranio. Ǝr so anuo tieva mašino, so katrou tou dėina Pranis bova atvažiavės i muokėkla, anodo nurėitiejė i kuolektīvini suodna. Rapuolou tən dėdlė tėka – dvijū aukštu nomielis, sklepė ėr nedidilie pėrtelė besonti... Pri pontana žėidās apkėbosės vuobėlū šakas... Pruovėk gėmėma dėina ėr nuoriek!..

– Aš musint tau tus raktus no nomalė ėr atėdoudo – jug nuoriesi šin tou atsėvežtė, sosėkrautė, – pasėruodė bėsos dėdlė sopratlėivs Pranis. – Šumnė tau atpruovītė! Dainiukėt, tonciavuokėt... Tik sėinu nenoverskėt!.. Ǝr vėns rimts rokunds – neėšlėskėt ėš aptvaralė šonėis! Diedė sakė, ka palaidis ons Ǝr tėkros bepruotis – pjaun vėštas, žousis... Vėsus givuolius, katrėi tik bepasėvel po takou!.. Ta prėkeravuokėt anou, a nojė?

– Kor če beprikeravuotė – jug neprigersem, ka puomietės nostuotomem! – ligo biški ėr atsėvėipė Rapuols.

Ēr švēnta teisībē – sobatuos pavakarie ruodies, ka diel šonēis nikuokiū nečiestiu nebūs: ons sau spakainē siediejē aptvaralie, pri būduos... Ēr karpē ausimis, nebžēnuodams, kas če par dīvā – pēlns kēms prisērinka jaunuomenēs... Vēsē šaukuo, vēsē dainiou... Bet anam, tuos gaspadas gaspaduoriou, – ni vēns ni žuodē!.. Rasint tēp vēskas būtom ēr pasébēngēs. Bet šešiuolēkas metu pēiminis – dā ne vīrā!.. Kēik tēn anēms tuo stēproma terēk – apkaipa no alaus! Vo tas gierals, kap vēsē žēnuom, dēdlē grētā praded gintē i kēima... Ta Rapuola soula draugs Duonats ni pats nejota, kāp išejēs i kēima, atkabēna ne išvietēs, vo aptvaralē, katramē bova šou, kabēnuokli... Ēr ketorkuojis dēdlē kontēns ēšlapnuojē pri sosiedu kalēs.

– Vaikē, mon ruoduos, aptvaralie nebier šonēis, – pariejusi ēš lauka, diel kažēn kuo sosēspuorējosēms Rapuolou, Duonatou ēr da vēinam dešimtuokou – Joliou – pasakē Danutē. Bet tēi ni galvū i anuos posē nepasoka.

– A gērdi, aptvaralie nebier šonēis! – jau ne sakitēnā sakē, vo sošoka Danutē. Ēr, pajiemusi Rapuola ož apkaklēs, štīvā paplostēna.

– Šonēis?.. – šēp tēp ēšgērda Rapuols. Bet, ēš pat pērma karta nepavierējēs, tik nosēšpsuojē: – Negal būtē! Musint tičiuoms gondini?..

Bet, ka vēsē baliauninkā pro siauras nomalē doralēs ēšvērta i kēima, šīpsuotēis nebnuoriejē ni vēns – aptvaralie šonēis ni zvanēs. Ēr dā, kap žmuonis rokou, būtom bovē posē velnē, je bent vēns būto žēnuojēs tuo givuolē varda.

– Margi, Margi! – tomsiamē kēime šaukē vēns.

– Bubi, Bubi! – neatsēlēka ēr ontros.

Bet šou – ni au. Ēr neparejē. Kol vēsē dēdlē sošala ēr norokava apēnt ētē i vėdo. No ēšlėda šuni – ēšlėda. Juk kartēis diel tuo niesi! Bet, ka tik vėdou viel pasēgērda linksmas mozėkas, šou tik kiute kiutē ēr parslinka i kēima. Tiktā bieda, ka ne vēns – nešēns, kap tomsie ruodies, gabalo švēisē kailē. Pondėivs žēna, kor ons anou būto diejēs. Bet tou tarpo viel kažkatrou dešimtuoka prėspīrē rėkals... Ēr ons pariegiejē kēimē kažkou šmieksčiuojint: vēina didili... Vo tas bova ēsėkondēs kėta – ož savi daug mažiesni.

– Biekšėnkėt i kēima – šou avi papjuovė! – socėpa vaikis, beveik nebatmindams, kuo bova ēšejēs i lauka. Bet vēsē sau švetėnuos nomalie ēr ni akiū kēimē neruodē.

– Rapuol, šou parejē!.. Parejē šou! – šin karta dā garsiau sošoka vaikis ēr kap vėn reikint so kumstē pabėldėna i longa. Ta ēlgā lauktē jau nebreikiejē– tujau kap žėrnē i kēima pabėra dešimtuokā. Nuors ni vēns ēš anū gerā nenomanē, kas notėka – tretiuoji pasaulėnē vaina prasėdiejē... Ar kuoks žemēs drebiejėms.

Bet, ka jau vēsē sosērinka i krūva, paregiejē, ka šou ont žemē voluo ne avi ēr ne vuožka, vo jau šėik tėik prakotosi triošāti.

– Ak, to, bestėjė! – pradiejė vėns par kėta šauktė anėi ėr vīčiuotė šuni po kėima. – Padiek tujau pat tou trioši! Padiek ont žemės anou!..

Tam mizerėjė givuoliou neblėka nieka kėta, kap tik palėstė ėš dontū sava patėikmenė ėr tēp atgautė pakajo. Nuors valės ons jau nebgava – tujau pat bova oždarīts sava aptvaralie.

– I kãp dabã bebūs?! – veiziedams i negīva ėlgausi, dėdlė nosėgonda Rapuols. – Šou papjuovė sosiedu trioši!.. Mon ruoduos, par tuoki trumpa ċiesa ėš tuoliau negaliejė parvėlktė. Kou aš dabã Praniou pasakīsio?! Vo ons – sava diedė, katras mumis i nomali ilėda?! Juk tėik vėsėms kaliavuojau – keravuokem šuni!..

– Dabã jau šauktã po pėitu – nebier kuo ċe bliautė kap mergã, – atsėlėipė Duonats. – Geriau pavuožuokem, kou padėrbtė, ka tas sosieds nepamėslīto, ka šou anam ėškada padėrba.

– Bepigis tau rokoutėis – ka nepamėslīto... Kou ċe dabã ont struoka gali sovuožuotė – rėk ċiesa, – atsėlėipė kažkatra ėš mergãtiu.

Bet po anuos žuodiu par vėsa kuolektīviniu suodnu „kolkuozieli“ noskombiejė Duonata balsos:

– Žėna-a-a-au!

Ėr ons vėsėms papasakuojė, kap rėk padėrbtė, ka sosieds mėsłīto, ka tas triošis nogaiša pats. Jug ons nier ne krovėns, ne sodraskīts – diekuo negaliejė pats nodviestė?! Žmuogėškã taront, be šonėis pagelbas gala gautė?! Valog Duonata žuodiu, rėk tik tou trioši novanuotė, ėššokoutė... Ėr nimaž neatruodīs, ka ons po bedrekius bova valkiuojems. Vo paskiau... Vo paskiau bus biški mondriau – rėks noėtė i šalėp esonti suodna... Atrastė triošiu būdalė... Ėr i anou ikėstė tou triošati.

Ėšgėrdosės Duonata ruoda, mergãtės tik prunkštė kap komėlãtė ėr sakė, jug ne tieva ar muotina tier ožmošosės, ka negīva trioši tor tompītė. Bet vaikems Duonata somėslėjėms pasėruodė ne tuoks jau ėr prasts. Galū galė kou kėta tuokiuo neċiestie ėr besomėslīsi!.. Ta i vėsus tus jau aprokoutus darbus kėba anėi patis – be jaunūju muotrėšku pamaċėjėma: Valis vundini ont peċio kaitėna, Puovėls ėiškuojė bliūdalė anam ipėltė... Stasis, pasėjiemės abrūsa, laukė, kumet rėks tou trioši sausã nošloustītė... Vo pats Rapuols apejė vėsas kertės, apveiziejė vėsas etažėrkas, beėiškuodams kuokiuos nuors lėktarnas. Jug, noejos i sosieda suodna, rėks pažibintė, ka rastomi triošiu būdalės.

Ėr pondėivalis tou dėina štokuorems bova gers: atrada Rapuols ėr lėktarna... Vo paskiau – ėr būdalė, katra bova tošti. Ta spakainiausė idiejė tèn ėšpucietouji trioši, ožkabėna doralės... Ėr bieduos kap nebovė!

Darbs padėrbts kap vėn reikint – aple tou, ka dešimtuokã bova praganė anuo šuni, Pranė diedė nežėna ni dabã. Negėrdiejė ons ni tuo, ka šou bova nukiūtėnės i sosieda suodna... Ta diedė dėdlė dīvuojies, ka tujau pat po dešimtuoku ėškilmiu kuolektīvėnė suodna sosieds anam papasakuojė regiejės tėkrus cūdus:

– Ožvakar nospruoga vēns mona triošis. Tuoks balts postriošātis. Ēškada bova... Bet kou darīsi – nonešiau ont miešlū krūvalēs ēr pametiau. Dā biški ēr miešlū ondiejau, so šakē aptapšnuojau... Ēr kou to mēslji?! Vakar dēina mona triošis bēsos parejēs i sava būda!.. Ēr dā anuos duorieliu kabēnuokli ēš lauka posēs ožsēkabēnēs. Alē, vo poikoms tuo givuolē!.. Vo švaroms!.. Ruoduos ka priš mēnota kuokiūs dēdlē brongiūs moilūs ēšprausts būto! Sakau, ne priš gera tuokēi cūdā... Musint jau ta svieta pabonga artie, kor Mēkalda bova pranašavusi...